

Управління закладом загальної середньої освіти в теорії сучасного менеджменту організацій

Володимир Помінчук

магістр історії, аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: PominchukVI@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0007-3032-9631

Вступ. Управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) значною мірою обґрунтовується на принципах сучасного менеджменту організацій. Ця сфера включає різноманітні типи менеджменту, адаптовані до специфіки освітніх закладів. Сучасні підходи базуються на інтеграції теоретичних знань і практичних навичок, які сприяють підвищенню ефективності роботи установи.

Мета дослідження: дослідити специфіку управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) через принцип теорії сучасного менеджменту організацій, застосувати ключові типи менеджменту, які сприяють ефективності управління у ЗЗСО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність управління ЗЗСО залежить від стилю управління, який використовує керівний склад установ освіти. Стиль керівництва – це цілісна система методів, способів, прийомів впливу керівника освітньої установи на колектив з метою виконання управлінських функцій на основі певних індивідуально-типологічних особливостей.

Відповідний стиль керівництва властивий не лише індивідуальним суб'єктам управління, а й управлінській команді освітньої установи. В даному аспекті мається на увазі про індивідуально-психологічні, особистісні якості керівника та про соціально-психологічні особливості команди освітньої ЗЗСО.

З 1990-х рр. в Україні поширюється ідея демократичного способу управління розвитком закладів середньої освіти. Тобто, в процесі реформування освітнього середовища основою повинна бути демократія у взаєминах між керівником і членами колективу, між педагогами та дітьми, а також між закладами освіти і батьками. В практиці, демократизація освіти є однією з вирішальних умов, що забезпечують зміни суспільства та його подальшого розвитку [1, С. 132].

На думку Лалак Н.В. та Чекан К.В. демократичне управління в своїй основі має ціннісно-нормативну систему відносин, засновану на визнанні гідності, партнерства, діалогу; передбачає співуправління, співдіяльність; співтворчість.

Демократизація управління в освіті передбачає:

1. Подолання монополії закладу освіти, зруйнування монополії держави на освіту.

2. Децентралізація управління освітою передбачає чітке розмежування функцій між центральними, регіональними і місцевими органами управління. Це сприятиме скасуванню бюрократичної адміністративно – командної машини, яка лише оцінювала. Це дасть змогу регіонам враховувати свої умови і відійти від унітарного освітнього простору.

3. Самостійність освітніх закладів у виборі стратегії свого розвитку [2, С. 127].

Тож, на нашу думку, за теоретичним та практичним аналізом варто стратифікувати сучасні типи менеджменту, які застосовуються в управлінні ЗЗСО:

1. Стратегічний менеджмент:

- Фокусується на довгостроковому плануванні розвитку ЗЗСО.
- Включає визначення місії, бачення та стратегічних цілей.
- Залучає аналіз зовнішнього середовища (державна політика, демографічні тенденції) та внутрішніх ресурсів (кадри, матеріально-технічна база).

2. Оперативний менеджмент:

- Зосереджується на поточних завданнях і короткостроковому плануванні.
- Включає організацію навчального процесу, координацію роботи вчителів і адміністрацію.

- Передбачає моніторинг виконання навчальних планів, роботи класів тощо.

3. Інноваційний менеджмент:

- Орієнтований на впровадження нових освітніх технологій, програм і методик.

- Сприяє розвитку творчого потенціалу педагогів і учнів.

- Передбачає активну інтеграцію цифрових інструментів у навчання.

4. Кризовий менеджмент:

- Застосовується для вирішення надзвичайних ситуацій, таких як епідемії, соціальні конфлікти чи раптові зміни в державній політиці.

- Передбачає розробку планів реагування на ризики та адаптацію до нових умов.

5. Фінансовий менеджмент:

- Управління фінансовими ресурсами школи.
- Включає складання бюджету, залучення додаткових коштів (гранти, спонсорство), контроль за витратами.

6. Лідерський менеджмент:

- Передбачає формування ефективної команди, мотивацію співробітників, розподіл ролей і завдань.

- Лідер має бути прикладом для колективу, сприяти розвитку професійних компетенцій підлеглих.

7. Комунікаційний менеджмент:

- Управління внутрішніми та зовнішніми комунікаціями.
- Залучає інсталяцію взаємодії між адміністрацією, педагогами, учнями, батьками та громадськістю.

8. Екологічний менеджмент:

- Орієнтується на формування екологічно відповідальної поведінки серед учасників освітнього процесу.

- Передбачає розвиток «зелених» технологій у школі, управління відходами, енергозбереження.

9. Цифровий менеджмент:

- Передбачає використання сучасних цифрових інструментів для автоматизації управлінських процесів.
- Включає застосування електронних журналів, платформу дистанційного навчання, систему моніторингу успішності учнів.

Вищезазначені типи менеджменту ефективно реалізуються при дотриманні принципів сучасного менеджменту ЗЗСО:

1. Принцип партнерства та колективізму передбачає акцент на співпраці між усіма учасниками освітнього процесу.
2. Принцип гнучкості та адаптивності реалізовує здатність швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі.
3. Принцип інноваційності полягає в постійному пошуку нових рішень для підвищення якості освіти.
4. Принцип результативності допомагає зорієнтувати на досягнення конкретних результатів, які можна виміряти.

Висновки. Отже, застосування визначених сучасних типів та принципів сучасного менеджменту ЗЗСО дає змогу забезпечити якісну освіту, створити комфортне середовище для навчання та розвитку учасників освітнього процесу, а також ефективно використовувати ресурси. Різноманітність типів менеджменту ЗЗСО дає можливість реалізовувати завдання освіти поставлені державою та керівництвом закладу. Освітній менеджмент в умовах інноваційних змін потребує оновлення підходів до управлінської діяльності, забезпечення ефективної кадрової політики, дотримання принципів демократії, компетентності та відповідальності.

Ключові слова: менеджмент освіти, ЗЗСО, стиль керівництва, типи менеджменту, стратегічне управління, демократизація, інноваційний підхід, управлінська діяльність, освітнє середовище, принципи менеджменту.

Список використаних джерел

1. Кізіль М.А. Заклад середньої освіти як об'єкт управління / М.А. Кізіль // *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Науковий збірник.* / ред. кол.: О.Л. Соколенко. – Дніпро : Видавничий дім «Гельветика». 2022. – С. 126-135.
2. Лалак Н. В. Сучасний погляд на управління закладами загальної середньої освіти / Н.В. Лалак, К.В. Чекан // *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»* / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачєво-Ченстохова: РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2018. – Вип. 2(25). – С. 125-129.
3. Шоробура І.М. Стилі управління в закладах освіти / І.М. Шоробура // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр.* / [редкол.: А.В. Суцєнко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 83. – С. 226-230.